

Örnek, Sedat Veyis 1974 “Türk Folkloru”, *Türk Dili Dergisi*, Şubat,
Cilt XXIX, Sayı 269, 455-459.

olduğunu bildiği için kavram kargaşasına düşmeden, dinleyicilerini de düşürmeden “başarısızlık” ya da “erişi”den ne anlatmak istediğini açık seçik belirtiyordu. Sayın Kuran sözcüklerin, dildeki boyutlarında ne denli uzaksa, “ilim” adına öznelikten öteye geçemediyse, Ertürk o denli tutarlı ve nesnel olmaya çalıştı.

Ancak kimi sözcüklerini yadırgadığımızı da belirtmeden edemeyeceğiz. Örneğin “istendik” gibi bir terim, Türkçe’nin kurallarına aykırıdır.

Bu konuşmada bizi düşündüren başka bir sorun da var: Neden sayın Kuran ve Tekin (orada bulunuyorlardı) bu Türkçeye karşı çıkmadılar? Bizim kavradığımız bir “ilmî”lik mi vardı bu suseşlerinde? “Söz gümüşse, susma altındır.” özdeyişine mi uydular? Burada bilgelik, düşüncelerinizi belirtmek ya da savunmak değil, susmaktı. Bizler anlayamıyorduk, giderek anlayamayacaklık da bu âlimleri.

Sayın Prof. Ertürk’ün derli toplu konuşmasının yanında sayın Prof. Kuran’ın konuşmasının dağınıklığına, Karakuşî yargılarına değinmeyi gereksiz buluyoruz. Hele bir soru üzerine heyecanlanarak anlattıklarına, bir tarih profesörü olarak söyledikleri şu sözlere ne denir bilemeyiz: “II. Abdülhamit hiç kimseye zulmetmemiştir, onun zamanında sınır kaybı olmamıştır.”

Bunu diyebilen bir Prof. gerçekten, bilimi de haptetmiş demektir.

Yeni Ufuklar dergisinde “Olaylar Yorum İstemez” diye bir bölüm vardır. Biz de buna uyduk. Yukarıdaki sözler yorum ister mi?

Ayrıca sayın Dekanın sözünü belge olarak öngördüğümüzden, yıl başından sonra, aynı konuyu tartışacak, eşdeğerde konuşmaya yer veren bir toplantı bekliyoruz. Tek üzüntümüz şu: hazırlıklı gibi gitmiş olacağız. Oysa orada, bu düşünceleri tartışma olanakları bulabilseydik ne gerçekler, ya da ne uydurmalar, bilim dışı konuşmalar, yargılar ortaya konulmuş olacaktı. Bunlardan yoksun kaldık. Ama sayın Dekan bizlere böyle bir olanağı sağlarsa, gerçekten çok mutlanacağız. Bu, ayrıca, Hacettepe Üniversitesi için de gereklidir. II. Abdülhamid’in nerdeyse *Yüce Hakan* olduğu ileri sürülecek bir toplantıdan dolayı, hiç bir bilim kurumu kendini başka türlü aklayamaz.

İbrahim KUTLUK

Kitaplar

Türk Folkloru

Halkbilimi (folklor), bir ülkenin ya da belirli bir bölge halkının özgün kültür ürünlerinin tümünü kapsayan; bunları kendine özgü yöntemleriyle derleyen, çözümleyen, yorumlayan ve bir bireşime vardırmayı amaçlayan; halk hekimliğini, halk botaniğini, halk meteorolojisini, halk edebiyatını, halk müziğini, halk oyunlarını, geleneksel tiyatroyu, halk sanatlarını, halk inanmalarını, giyim-kuşamı, geleceği, göreneği, töreleri; doğum, evlenme, ölüm gibi yaşamın önemli geçiş dönemleriyle ilgili gelenekleri, pratikleri, törenleri; bayramları; çocuk oyunlarını, yerel dernekleri ve dayanışma örgütlerini, buralara girme törenlerini ve kurallarını; ekim, ürün alma, bolluk ve yağmur duası gibi tarımla ilgili törenlerle bu saydıklarımızla ekleyebileceğimiz daha nice konuyu içine alan ve inceleyip araştıran bir bilim dalıdır. Halkbilimi bunları yaparken halk yaşamının bütününe kapsayan ve temelinde o halkı oluşturan insanların ortak davranış kalıplarını, belirli olaylar ve durumlar karşısındaki tavırlarını, dünyaya ve evrene bakış açılarını saptamaya çalışmaktadır.¹ Halkbilimi hem kendi gereğini sistemli bir biçimde serimleyip, çözümleyip bir bireşime kavuşturmaya yönelirken, hem de söz konusu gereğten süzeceği, damıtacağı ürünü yerellik, ulusallık aşamalarından geçerek evrensellik durağına varmayı amaçlar. Bu halkbiliminin en uç noktasıdır. Halkbiliminin bir başka önemli görevi de çağdaş ve özgün kültürel yaratmaları, kökleri eskilere giden kültürel verilerle temellendirmek; bunlardan yapılacak seç-

¹ bkz.: S. V. Örnek, “Türk Halkbiliminin Sorunları” *Türk Dili*, 1 şubat 1973, sayı: 257.

meler ve işlemlerle ulusal yanı ağır basan, kalıcı verimler yaratmaktadır. Demek oluyor ki, sanıldığı gibi *folklor* sadece bir eğlence, bir gösteri türü değil, tersine söz konusu ülke halkını oluşturan insan hamurunun mayasını ve bu mayanın geçmişini çözümlenmede önemli rol oynayan bir bilim dalıdır. Durum böyle olunca, Türk halkbiliminin değişik alanlarına ilişkin bilimsel yayınları sevinçle karşılamamız gerekir. 1973 yılının son aylarında iki önemli yapıt yayımlandı: Bunlardan biri Prof. Pertev Naili Boratav'ın *Türk Folkloru*² öteki de Dr. Saim Sakaoglu'nun *Gümüşhane Masalları*.³ Biz bu yazımızda Pertev Naili Boratav'ın *Türk Folkloru*'nu tanıttığımız.

Pertev Naili Boratav adı hiç kuşkusuz Türk halkbiliminin temel taşlarından biridir. Türk halkbiliminde özellikle Türk halk edebiyatı alanında bilimsel erkini ve verimliliğini haklı bir biçimde tanıtlamış olan P. N. Boratav, gerek yurt içinde, gerekse yurt dışında yaptığı çeşitli yayınlarla; katıldığı kongre, seminer ve sempozyumlarda Türk halkbilimine ilişkin bilimsel bildirileriyle Türk kültürünün sınırlarımız dışında kültür temsilciliğini yapan, ulusumuzun yüzünü ağartan üç beş bilimlerinden birisidir. Araştırma ve incelemeleri yanı sıra uzun süreden beri yaşadığı Paris'te "Centre National de la Recherche Scientifique" te uzman olarak çalışan ve "Ecole Pratique des Hautes Etudes" de Türk halk edebiyatı konusunda dersler veren, seminerler yöneten Boratav'ın makaleleri, bildirileri, çevirileri dışında yurt içinde ve yurt dışında basılmış olan yapıtları şunlardır: *Köroğlu Destanı* (1931), *Folklor ve Edebiyat* (2 cilt, 1939, 1945), *Bey Böyrek Hikayesine Ait Metinler* (1939), *Halk Edebiyatı Dersleri* (1942), *İzahlı Halk Şiiri Antolojisi* (H. V. Fıratlı ile, 1943), *Pir Sultan Abdal* (A. Gölpınarlı ile, 1943), *Halk Hikayeleri ve Halk Hikayeciliği* (1946), *Typen Türkischen Volksmaerchen* (W. Eberhard ile, Wiesbaden, 1953), *Contes Turcs* (Paris, 1955), *Zaman Zaman İçinde* (tekerlemeler - masallar, 1958) *Türkische Volksmaerchen* (Berlin, 1967), *Az Gittik Uz Gittik*

² Prof. P. N. Boratav, *Türk Folkloru*, İstanbul 1973, Gerçek Yayınevi, "100 Soruda Dizisi: 40".

³ Dr. S. Sakaoglu, *Gümüşhane Masalları*, Ankara 1973, Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları: 60.

(1969), *100 Soruda Türk Halk Edebiyatı* (1969).

Yazarın son yapıtı olan *Türk Folkloru* (*İnanışlar, Töre ve Törenler, Oyunlar*) alt başlığını taşımakta ve beş bölümden oluşmaktadır. Bunlar sırasıyla: "İnanç ve Töre Kuralları", "Tabiat Bilgisi-Tabiat Yasalarını Etkileme", "Beşikten Mezara: Geçiş Töreleri", "Bayramlar", "Oyunlar" ile "Sonuçlar-Sonsöz"dür.

1. Soruda konu sınırlamasını, başka bir söyleyişle yapıtında hangi konuları ele alacağını belirten yazar, "... bu ciltte Türk halkbiliminin kapsadığı olgu ve olayların ne bütün çeşitlenmelerinin tasviri, ne de her olgunun Türkiye ölçüsünde karşılaştırmalı incelenmesi tasarlanmadı. Bu kitap, Türk halkbilimini bütün yönleriyle ele alan ilk bir deneme niteliğinde olduğu için, bu bilimin bugünkü durumunda, ortalama her aydının kafasında kıpırdanan birçok sorulara karşılık vermek kaygısı, kimi soruları da, üzerlerinde düşünülün, tartışılın diye ortaya atmak düşüncesiyle yazıldı. Olgulardan, olaylardan, işlemlerden, üzerinde durulmaya değer örneklerle, bugünün olanaklarına göre, sağlam sonuçlar belirtilmekle yetinildi." (Soru 6, 7) diyerek yaklaşımını açıklıyor.

Efsaneler, öyküler, masallar, halk inançları çoğu zaman olağanüstü olaylara yönelik nitelikleriyle günlük olayların çerçevesinden taşarlar. Efsanelerin bir başka özelliği de "etiolojik", yani "nedenliği açıklayıcı" oluşlarıdır; tanrıların, insanların, evrenin oluşumunun ve sonunun yanı sıra hayvanların, bitkilerin, dağ, kaya, ırmak vb. doğa öğelerinin oluşum ve dönüşümlerini de açıklamaya ve anlatmaya yönelik efsaneler bütün bunları genellikle doğaüstü ve kutsal bir alan içerisinde olup bitirmektedirler. *Türk Folkloru*'nun birinci bölümünde Türk halkının çevresini saran doğa olaylarının ve doğa öğelerinin, efsanelerin prizmasından geçerek oluşum ve dönüşümleriyle insan ve doğa (geniş anlamıyla doğa) arasındaki ilişkiler tipik örnekleriyle veriliyor, böylece halkımızın çevre algılamasının biçimi belirlenmeye çalışılıyor. Efsanelerin bir uzantısı, çoğu kez de kopuk parçalar halinde günlük yaşam düzeyine indirilmiş bir biçimi olan halk inançları, yazarın gerek özlere, gerekse biçimleri yönünden kümelemeye çalıştığı konularda ilginç anlatımlarını buluyor. "Mekân"ı kutsal ve kutsaldışı diye ikiye ayıran insanlık düşüncesi (burada halk düşüncesi

si) zamanı da elbetteki bu ayırmadan uzak tutmuyor, onu da bir bölümüyle tabulaştırırken, bir bölümüyle de dünyasal, günlük, olağan kılıyor; böylece iş ve eylemlerde zorunlu kaçınmaların, sakınmaların ya da doğal davranışların bir tablosunu çizmiş oluyor (Soru 26-27). Sözdeki büyüsel ve gizemci güçle addaki, sayıdaki özün, içeriğin çoğu zaman büyüsel ve simgesel anlam özelliklerinin değişik halk inanmalarındaki yeri, önemi ve rolleri üzerinde de duruluyor.

Kitabın ikinci bölümünde “uğur”, “bereket” ve “yorum” sözcüklerinin anlam kapsamaları üzerinde durulmakta, özellikle “yorum”a ilişkin tipik örnekler sunulmakta; sonra büyüye geçilmekte, büyüün kavram özellikleri, büyü çeşitleriyle büyü reçetelerinin özlerine ve biçimlerine ilişkin çözümlemelerin örnekleri verildikten, gerekli açıklamalar yapıldıktan sonra, Türk halk bilminde önemli yerleri olan “ocak”a, “üfürük”e, “afsun”a geçilip, “urasa”, “ırıklama”, “parpulama”, “dalak kesme”, “köstek kesme” gibi önemli büyüsel işlemler örnekleriyle açıklanmaktadır. “Muska” ve “nazarlık” dan sonra “halk hekimliği”ne geçilerek sırasıyla yatırların, ocakların, üfürüğün, afsunun, urasanın, kutlu yerlerin sağaltma yöntemlerinde oynadıkları rollere değinilip örnekler verildikten sonra bu tür işlemlerin içerdikleri öğelere ve izledikleri yöneme göre “büyülük ve büyüklük-akıllık” olarak ayrımı yapılmaktadır. Halk takvimi ve halk meteorolojisine de yer verilerek ikinci bölüm sona erdirilmektedir. Yazar bu bölümde insanoğlunun çevresini kuşatan ve çoğu zaman doğrudan doğruya insana yönelen olgular, olaylar, görünüm ve belirtilerle, bunlara sahne olan büyüsel alandaki çekimeleri; etki ve tepkileri; zararlı dış etkilerin yorumlanması, tanınması, bunlardan korunmayı; doğaüstü güçlerle insanlar arasında aracılık yapan “folklor” kurumlarının belirtilmesini, örneklenmesini, açıklamasını başarıyla ortaya sermekte; çoğu geçmiş zamanlardan kalan ve büyüün dokunum ve benzerlik ilkelerine dayanan işlemlerinde görülen akıldışı uygulamalarla hastalıkların sağaltılmasını, doğa olaylarını etkileyerek onları kişi ya da toplum yararına yönelik doğrultulara çevirme çabasını; kısaca, insanla doğa kائنları arasında verilen ve büyük bir yanıyla akıldışı alanda geçen bir tür savaşın panoramasını

ustalıkla vermektedir.

İnsan yaşamının üç önemli aşaması, geçişi vardır: Doğum, evlenme ve ölüm. Bu üç önemli aşamanın, geçişin çevresinde bir sürü alışkı (âdet), gelenek, kuttören, dinsel ve büyüsel işlem kümelenmekte, söz konusu “geçiş”leri yönetmektedir. Bunların hepsinin amacı insanın yeni durumunu kutlamak ve kutsamak, aynı zamanda da onu “geçiş” sırasında yoğunlaşığına inanılan tehlikelerden ve zararlı dış etkilerden korumaktır. P. N. Boratav, kitabının üçüncü bölümünü işte bu “geçiş” dönemlerini - gerek konuyla doğrudan doğruya ilişkili kimi monografilerden, gerekse kendi arşiv ve belgeliğinden yararlanarak - serimlemekte ve yeri düştükçe açıklamakta ya da yorumlamaktadır. Türk halkbiliminin, daha doğrusu halkbiliminin önemli bir bölümü olan “besikten mezara” kadarki geçiş töreleri ve töreleri böylece üçü bir arada ele alınmış ve bir bütünlüğe kavuşturulmuş oluyor.

Kitabın dördüncü bölümünü oluşturan “Bayramlar” bölümünde yazar, bayram kavramını ana öğelerine temellendirerek açıklamakla işe başlıyor ve yerinde bir yaklaşımla, yani “çok yönlü bir kümeleme yoluyla, bayramların çeşitli yönlerini belirtme işinin daha elverişli” olacağını kabul ederek bayramları sekiz kurala göre kümeliyor. Sırasıyla “dinlik”, “ulusluk”, “mevsimlik” bayramları tek tek açıkladıktan sonra “yatır ziyaretleri ile bayramların, bayramlar ile panayırın ilişkileri”ni, “köylü, göçebe topluluklarının ve zencilerin kendilerine özgü bayramları”ni da söz konusu ederek, deyim uygun düşerse, bize halkın kutladığı ve kutsadığı zengin içerikli ve renkli bir “halk bayramları takvimi” sunuyor bu bölümde. Ayrıca “mevsimlik” bayramlarla ilgili olarak “koç katımı”na, “saya bayramı”na vb. yer vererek konuya ilişkin ilginç açıklamalar ve doğru birleşimler getiriyor.

Beşinci bölümün konusu olan “Oyunlar”da, oyun deyiminin çeşitli anlamları kısaca belirtildikten sonra, halkbilimsel anlamda oyundan ne anlaşılması gerektiği üzerinde durulmakta, sonra da oyunların kümelenmesine geçilmektedir. Yazarın, kitabının bütününde önemle üzerinde durduğu kümeleme işini bu bölümde de sürdürdüğü görülüyor. (P. N. Boratav’ın, R. Caillos ve R. Pinon’nun yanı sıra oyunların sı-

nflandırılması konusunda uluslararası adlardan biri olduğunu yeri gelmişken belirtelim.) Oyun, kümelme sisteminin ana kurallarını özetledikten sonra, salt çocuklara özgü oyunlar için de bir kümeleme vermektedir. "Rastlantı", "talih", "kader-kumar", "fal" oyunlarının ortak ve ayrı nitelikleri belirtiliyor, "büyülük" ve "törelük" özlü oyunlardan örnekler veriliyor; daha sonra da gövde ve zekâ becerisiyle gücüne dayalı oyunlarla "geleneklik oyun spor ilişkileri", "katışım" oyunlar örneklenerek açıklanıyor; çoğu oyunun kaçınılmaz öğesi olan oyuncuğa da değinildikten sonra oyun araştırmalarının ve incelemelerinin, özellikle çocuk oyunlarının önemi vurgulanıyor. Yazarın haklı olarak önemini belirttiği oyunun insanlık kültürünün oluşumundaki rolü ve yeri bilim adamlarınca çoktan saptanmıştır. Öyleki insanı niteleyen özellikleri deyimleyen "Homo sapiens", "Homo faber" in, yanı sıra "Homo ludens" (=oynayan insan) deyimini de yer almaktadır.

"Sonuçlar-Sonsöz" bölümünde yazar, "yöntem sorunlarına" değinmekte, kırk yılı bulan bir araştırma, inceleme uğraşısının toplamı olan sağlam deneylerine dayanarak halkbilimi alanında çalışanlar ve çalışacak olanlar için "derleme, açıklama, yorumlama ve değerlendirme sorunları üzerinde görüşlerini özetlemeye" çalışarak, "geleceğin halkbilimcilerine, ve sanatçı olsun, yazar olsun, eğitim ve bilim işçisi olsun, bütün aydın kişilere Türk halkını öğrenme ve eğitime çabalarında yararlı olabilme"nin genel çizgileriyle de olsa yollarını göstermekte; Türk halk biliminin yöntem, araştırma, inceleme sorunlarını, bugünkü durumunu ortaya sermekte, ayrıca Türk halkbiliminin konuları için hazırlanmış olduğu kümeleme şemasının bir örneğini vermektedir.

Türk halkbiliminin "İnanışlar, Töre ve Törenler, Oyunlar" kesimini, bilimselliğin gerektirdiği boyutlar içerisinde açık-seçik anlatımıyla, bol örneğiyle, karşılaştırmalarıyla serimleyen, açıklayan ve yorumlayan *Türk Folkloru*, ülkemizde sesini duyurmakta güçlük çeken bir bilim dalının şimdilik koro başı olacak niteliktedir. Uzun yılların deneyinin, bilgi yığınının görüşünün, yoğun bir bilimsel ortam içinde bulunmanın ürünü olan *Türk Folkloru* ulusal kitaplığımızda seçkin yerini alacak, Türk halk kültürüyle uğraşanların sık sık

el atacakları bir kaynak olacaktır.

Türk Folkloru bütün olumlu, övgüye değer yanlarına karşın, elbetteki her yapıt gibi - hele bu serimlediği konunun ilk denemesi, ilk kitabı olursa - birtakım eksiklerden uzak kalamazdı. Örneğin kitapta, konuyla doğrudan ilişkili olan alışkı (âdet), gelenek, görenek, töre vb. temel kavramların tanımlama ve açıklamalarına bir soru ayrılmaması bizce önemli bir eksiklik. Çünkü 330 sayfalık kitapta bu türden kavramlar sık sık geçmekte; meslekten olmayan okuyucu için örneğin alışkının gelenekten, törenin görenekten ne gibi ayrımı olduğu bilinmediği sürece, anlam bulanıklığına düşmek olasılığı artmaktadır. Öte yandan yazarın, Türkiye'de çıkan halkbilimsel yayınları yakından izlemeye çalışmasına karşın, ister istemez birçok önemli yayını göremediği ve dolayısıyla bunlardan yararlanamadığı anlaşılmaktadır. Yazarın yurt dışında bulunması nedeniyle ortaya çıkan bu önemli eksikliğin kitabın ikinci baskısında giderileceği kamsındayız. Yazar konuya ilişkin kaynakları, yararlandığı derleme metinlerini, metin içinde vermekte, böylece kitabın sonuna bir kaynakça eklemeyi gereksiz görmektedir. Oysa sonda yer alacak - metin içindeki kaynaklarla - konuyu bütünleyecek zengin bir kaynakçanın verilmesi okuyucu için çok yararlı olurdu. Bir başka noktada kitabın başlığı: "Türk Folkloru". Bildiğimiz kadarıyla ve metin içindeki kullanışlarından anlaşıldığı gibi yazar "folklor" yerine halkbilimi terimini benimsemekte, hatta bunu *Türk Halk Edebiyatı* adlı kitabında önermektedir (bkz. a g y, s. 10-12). Kitabın dış kapağında "Türk Folkloru" olan başlık, iç kapakta "Türk Halkbilimi" olarak görünmekte, 330 sayfalık metinde de hep "halkbilimi" olarak geçmektedir. "Giriş"deki açıklama da -yaymevinin mi yoksa yazarın mı belli değil- bu çelişkiyi açıklamaya yetmiyor. Anlaşılan yayınevi "folklor" terimini, yaygınlığını gözönünde bulundurarak, "halkbilimi"ne yeğ tutmuş. Yazık ki, böylece "folklor" deyimini daha bir güçleniyor, ve anlam sapsmasını önleyecek olan "halkbilimi" deyiminin ötekinin yerini alma fırsatı kaçırılmış oluyor.

"İnanışlar, Töre ve Törenler, Oyunlar" dışında kalan halkbiliminin öteki uzmanlık konularını da bu işi *100 Soruda Türk Halk Edebiyatı* ile başlatıp, *100 Soruda Türk Folkloru*

ile sürdüren Gerçek Yayınevinden beklemekteyiz.

Sonuç olarak diyebiliriz ki, Türk halkbilimine on beş yapıt kazandırmış olan Pertev Naili Boratav'dan, bu alçak gönüllü halkbilimi ustasından hepimizin öğreneceği çok şey var.

Sedat Veyis ÖRNEK

Türk-Fransız Kültür İlişkileri

Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Türk Edebiyatı Kürsüsü profesörlerinden Dr. Gündüz Akıncı'nın *Türk-Fransız Kültür İlişkileri* adlı incelemesi yayımlandı.¹ Bu inceleme, bizim Fransa ile olan kültür ilişkilerimizin başlangıç dönemini (1071-1859) içine almaktadır.

92 sayfalık kitabın, başına konulan "Yargıçlar Kurulu Raporu"ndan, 1954'lerin ürünü (doçentlik tezi) olduğunu anlıyoruz. Ancak, yazar, bugüne kadar sürdürdüğü bu yoldaki çalışmalarını da tezine kattığını belirtir.

Prof. Akıncı, "Niçin Batı'ya ilkin Fransız kapısından yöneldik?" sorusuna eğilir; karşılık olarak önce tarihin akışını gösterir; Kanuni'nin I. François'ı Charles-Quint'ten kurtarışını ve bu davranışın, Türk-Fransız yakınlaşmasındaki bir geleneğin başlangıcı olduğunu söyler.

Sonra, coğrafi özellikleri ele alır; Rusya ve Avusturya ile yalnızca savaş alanlarında karşılaştığımızı belirtir. Almanya "Avusturya'nın arkasına düşen bir kara devletiydi", İngiltere ise "ülkeler ötesi bir yerd, Fransa'nın arkasında kahyordur" yollu bir gerçeği yansıtır.

Bir de, 1870 Fransız-Alman savaşında, Almanların Fransa sınırlarını aşınca, Jön Türklerin Fransa'nın yanında savaşa katılmalarını, gene 1940 savaşlarında Paris'in 12 haziranda düşmesi üzerine Peyami Safa'nın "Canım Paris" adlı yazısıyla Türk aydınlarının duygularını dile getirdiğini ekler; "Orası bizim için, yüzyıllardır, yeni bir Kızıl Elma olmuştu." der.

¹ Prof. Dr. Gündüz Akıncı, *Türk-Fransız Kültür İlişkileri*, Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları (Cumhuriyetin 50. Yılı Armağanı), Ankara 1973.

Yazar, "Giriş" bölümünde, 1071'den III. Ahmet yönetimine ulaşan Türk-Fransız ilişkilerine dokunur. Burada belirtilen ilişkiler, yalnızca askeri konulardadır. İlk Bizanslılarla savaşan Selçuklu Türklerinin karşılarında paralı Frank askerlerini bulduğuna, bu karşılaşmanın Haçlı savaşlarında da sürdüğüne, böylesine olaylardan arta kalan Frank papazlarının Filistin'e dek sokulduğuna, Fransız dilini ve kültürünü yayan misyonerlerin 1220-1232'deki çabalarına değinir. Sonra da devlet olarak Fransızlarla Kanuni'nin I. François'ı Charles-Quint'in elinden kurtarışıyla karşılaştığımızı, "1740'ta yapılan sonuncu kapitülasyon, Osmanlı devletini siyasetçe, iktisatça çok sarstı; sanayi kollarında büyük aksamalara yol açtı." gibi bir gerçeği yansıtmaya, bunun da onlara yaradığını belirtir. Yirmisekiz Çelebi Mehmet Efendi'nin Paris'e elçi olarak gitmesiyle de ilişkilerimizin gittikçe güçlendiğini ileri sürer.

Prof. Akıncı, bundan sonra, Fransa ile olan ilişkilerimizi "Fransa'yı Tanımamıza Doğru", "Fransa'yı Tanımaya Başladıktan Sonra", "Türkiye'de Fransızca", "Türk ve Fransız Dillerinde Karşılıklı Çevirilerin Başlaması" olarak dört bölümde değerlendirir.

"Fransa'yı Tanımamıza Doğru" bölümünde, Fransa'da görev almış ilk Türk elçilerinden söz eder. 1525'ten beri Fransızların Türkiye'de bulundurdıkları elçilerine karşılık bizim, böyle bir elçiliğimizin ancak III. Selim döneminde kurulduğuna dikkati çeker. 1669'da IV. Mehmet'in Paris'e gönderdiği Mütteferrika Süleyman Ağa ve onun *Seyahatname*'si üzerinde durur. Bu *Seyahatname*'yi, bizde Fransa'dan söz eden ilk belge olarak niteler.

III. Ahmet döneminde, Fransa'nın İstanbul elçisi Marquis de Bonnac'ın Türk-Fransız ilişkilerinin gelişmesinde büyük katkısı olduğuna değinen yazar, bu elçinin sadrazama "Paris'e sıradan bir adam gönderileceğine daha görgülü ve bilgili birinin gitmesinin uygun olacağını" önermesi üzerine İbrahim Paşa'nın da Yirmisekiz Çelebi Mehmet Efendi'yi görevlendirdiğini belirtir. Çelebi Mehmet Efendi'nin, Fransa'yı tanıtan ilk elçilerimizden olduğunu ve onun bıraktığı *Seyahatname* ile sonradan yazılanların boy ölçüşemeyeceğini ileri sürer. Daha sonra, "Sait Paşa'nın Elçiliği", "Esseyit Ali Efendi'nin Elçiliği", "Mehmet Sait Halet Efendi'nin Elçiliği", "Abdurrahman Muhip Efendi'nin Elçiliği" üzerinde